

Košice ako jedno mesto?

Možné úspory a vyhodnotenie modelov
samosprávneho usporiadania

UNIVERZITA
KOMENSKÉHO
V BRATISLAVE

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

EKONOMICKÁ UNIVERZITA
V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA
FAKULTA
EUBA

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

MINISTERSTVO
INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA
A INFORMATIZÁCIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

slido

Join at

slido.com

#samosprava

Košice na prahu zásadného rozhodnutia

Dynamické spoločenské, ekonomické a demografické zmeny

Mesto Košice stojí na prahu zásadného rozhodnutia

Účinky na jeho fungovanie v nasledujúcich desaťročiach

Prečo reforma a aké sú výzvy?

Súčasnú inštitucionálnu usporiadanie dostatočne nereflektuje dnešnú realitu

Nie iba technická úprava kompetencií či administratívnych hraníc

Strategická transformácia spôsobu riadenia mesta, jeho vzťahu k obyvateľom a schopnosti koordinovať verejné politiky v komplexnom území

Nájsť rovnováhu medzi efektívnosťou a blízkosťou správy

Poskytovanie služieb v roztrieštenej samospráve

Súčasnú usporiadanie samosprávy v Košiciach vedie v k

- nerovnomernému rozdeleniu zdrojov
- rozdielnej kvalite poskytovaných služieb
- zvýšenej administratívnej náročnosti systému

Mesto Košice zabezpečuje rozhodujúcu časť verejných služieb efektívnejšie než mestské časti

Kvalita výkonu kompetencií

Kvalita výkonu kompetencií je z pohľadu obyvateľov nerovnomerná

Slabou stránkou z pohľadu obyvateľov zostávajú oblasti dopravnej infraštruktúry, parkovania a niektorých každodenných komunálnych služieb

Tiež nízka zrozumiteľnosť kompetenčného usporiadania

Schopnosť prepojiť výkonnosť, zrozumiteľnosť a dôveru musí byť cieľom

Štandardizácia kvality služieb

Súčasný prístup k určovaniu kritérií výkonnosti verejných služieb je slabý

Rozdielna interpretácia priorít, neporovnateľnosť výkonov

Zavedenie jednotného a štandardizovaného mechanizmu stanovovania určujúcich kritérií výkonnosti verejných služieb

Kompetenčné rozdelenie

Súčasný model je komplikovaný a pre bežného obyvateľa len ťažko zrozumiteľný

Rozdielna miera decentralizácie, s prekrývaním zodpovedností aj s potenciálom vzniku kompetenčných konfliktov

Väčšina obyvateľov nemá dostatočný prehľad a strácajú sa

Riadenie poskytovania služieb

System poskytovania verejných služieb je orientovaný na procesy a administratívne plnenie úloh

Zatiaľ nedošlo k plnému prechodu na moderný model riadenia služieb

Prechod na integrované a procesné riadenie služieb orientované na životné situácie obyvateľov, zavedenie systému merania kvality a optimalizácia organizačnej štruktúry

Zváženie zdieľania služieb medzi mestskými časťami alebo ich vykonávanie jedným poskytovateľom

Správa majetku a investičná činnosť

Nepomer pri správe majetku medzi mestom a mestskými časťami

Investičná analýza za obdobie 2014 – 2025 poukazuje na výraznú cyklickosť investičnej aktivity mesta, podmienenú najmä čerpaním externých zdrojov

Aktívne riadenie investičných cyklov a optimalizácia štruktúry majetku

Majetkovo-právne vzťahy

Súčasnú majetkové usporiadanie mesta a mestských častí je právne stabilné

Efektívnosť je limitovaná zložitou dvojúrovňovým modelom samosprávy

Otázka majetkového usporiadania je úzko previazaná s celkovým modelom výkonu samosprávy v meste Košice

Politický systém

Politický systém mesta Košice charakterizovaný kombináciou inštitucionálnej zložitosti, kompetenčnej asymetrie a konfliktnej dynamiky medzi aktérmi

Nízka miera zrozumiteľnosti a zúčtovateľnosti

Zaujímavým zistením je rozdiel medzi deklarovanou a praktickou dôverou

V oblasti integrity a zodpovednosti prevažuje medzi obyvateľmi skepticizmus

Postoje verejnosti zároveň naznačujú pripravenosť na zmenu územnosprávneho usporiadania

Daňové a rozpočtové vzťahy

Reflektuje kompetenčné rozdelenie medzi mesto a mestské časti

Skôr výsledok politických kompromisov, nie jasne stanovených princípov

Značná časť zdrojov je viazaná na samotnú administratívnu prevádzku

Súčasný právny rámec finančných vzťahov medzi mestom Košice a jeho mestskými časťami si vyžaduje reformu, alebo aspoň zásadnejšiu revíziu

Personálne kapacity

Mesto Košice ako centrálna úroveň samosprávy disponuje kapacitami na profesionálnejšie a strategickejšie riadenie ľudských zdrojov

Väčšina mestských častí funguje v podmienkach personálneho minima

Dnes v Košiciach prevláda asymetria medzi mestom a mestskými časťami

Výzvou je posilňovanie odborných kapacít

Mobilita a demografické trendy

Košice sa nachádzajú v etape výraznej demografickej a priestorovej transformácie

Starnutie populácie, pokles prirodzeného prírastku, selektívna migrácia a odliv obyvateľstva do zázemia

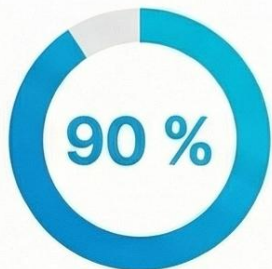
Očakáva sa:

- **nárast dochádzky za prácou, vzdelaním a službami zo zázemia do mesta**
- **rast dopytu po dopravnej infraštruktúre**
- **tlak na optimalizáciu verejných služieb**
- **nárast podielu staršieho obyvateľstva**

Hospodárenie Košíc: Mesto vs. Mestské časti

Analýza výdavkov samospráv v Košiciach za obdobie 2015 – 2024 odhalila zásadné rozdiely medzi hospodárením Mesta Košice (magistrátu) a súhrnom jeho 22 mestských častí. Mesto spravuje drvivú väčšinu financií s výrazne **vyššou efektívnosťou** a udržateľnými investíciami.

Mesto Košice (Magistrát)

Rozdelenie výdavkov

Mesto Košice realizuje takmer **90 % všetkých výdavkov** samosprávy.

Čo je to efektívnosť?

Pomer výdavkov, ktoré idú na služby pre občanov, oproti výdavkom na chod úradu.

Efektívnosť hospodárenia

91,1 % (Vysoká)

Kapitálové investície (10 rokov)

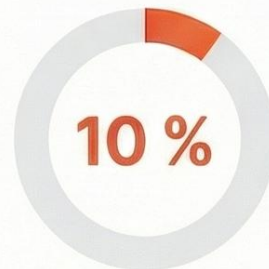
307 mil. €

Priemerná ročná miera obnovy majetku

3,02 % (Udržateľná)

Mestské časti (Spolu)

Rozdelenie výdavkov

Mestské časti realizujú takmer **10 % všetkých výdavkov** samosprávy.

Čo je to efektívnosť?

Pomer výdavkov, ktoré idú na služby pre občanov, oproti výdavkom na chod úradu.

Efektívnosť hospodárenia

57,6 % (Nízka)

Kapitálové investície (10 rokov)

27 mil. €

Priemerná ročná miera obnovy majetku

1,82 % (Nedostatočná)

Dôsledok: Vzniká investičný dlh

Až 11 z 22 mestských častí je pod hranicou udržateľnej obnovy majetku (2 %).

Východisko: problém nie je identita, ale duplicita

Dnešné Košice

Reformná otázka

Ako znížiť náklady, sprehľadniť zodpovednosť a zvýšiť kapacitu služieb bez toho, aby sa obyvatelia historických alebo prirodzených lokalít cítili „vymazaní“?

Košice môžu byť jedno mesto bez toho, aby stratili identitu svojich častí.

Modely usporiadania

Model A

zachovanie súčasnej správnej štruktúry
a úprava administratívnych a politických
vzťahov

Model B

4 mestské časti s posilnenými
kompetenciami

Model C

jedna úroveň správy s posilnením
participatívnych nástrojov

Ako boli kvantifikované možné úspory

COFOG 01.1

výdavky na výkonné a zákonodarné orgány,
teda prevádzku úradu

2015–2024

desaťročný priemer pre
stabilnejšie porovnanie

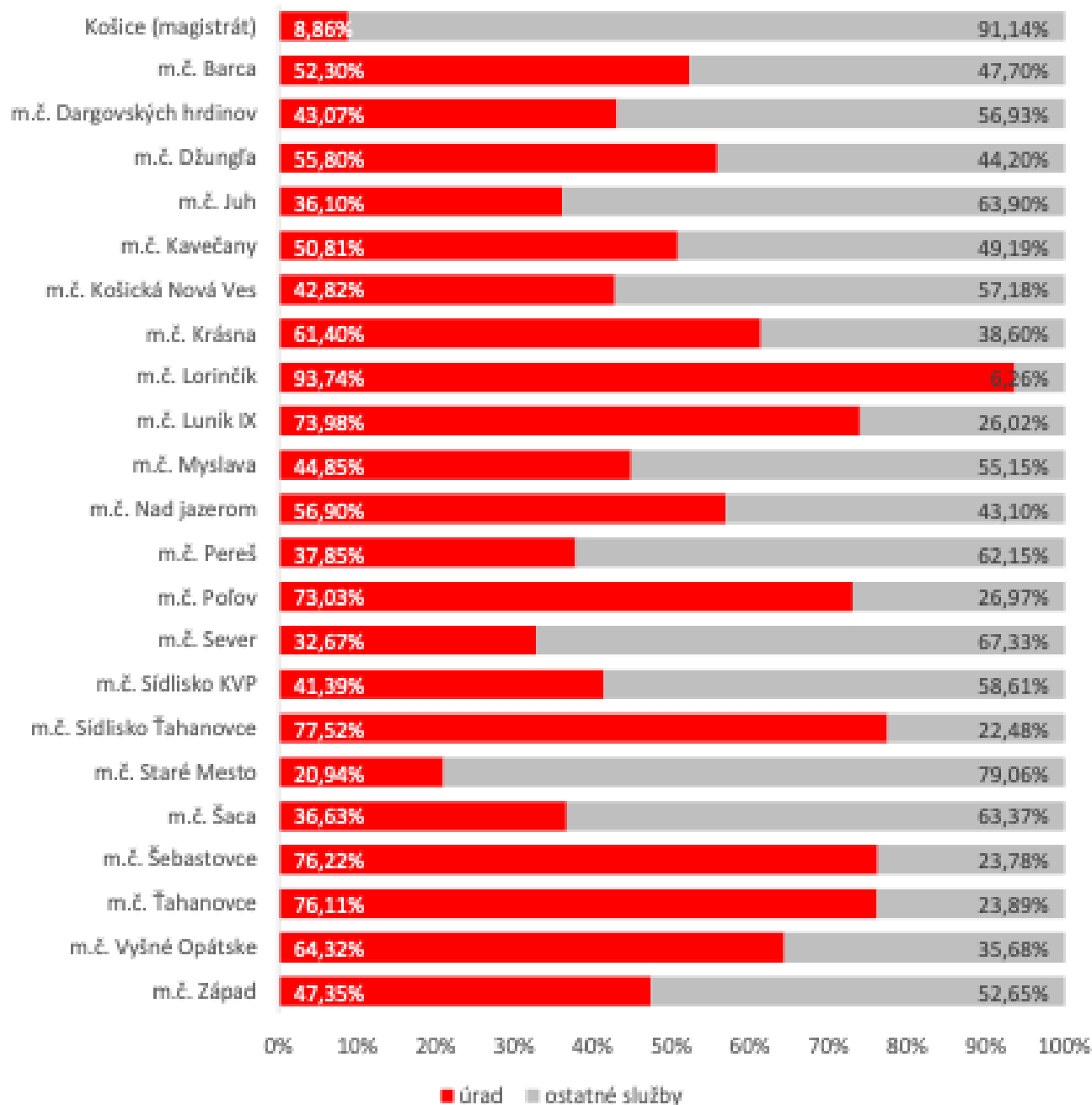
24,15 €

najnižší ročný náklad p. c. v MČ
Dargovských hrdinov

Analýza nepočíta, že služby zaniknú. Porovnáva, koľko by stál výkon administratívnych kompetencií pri menšom počte paralelných orgánov a pri využití najefektívnejšej košickej referenčnej mestskej časti

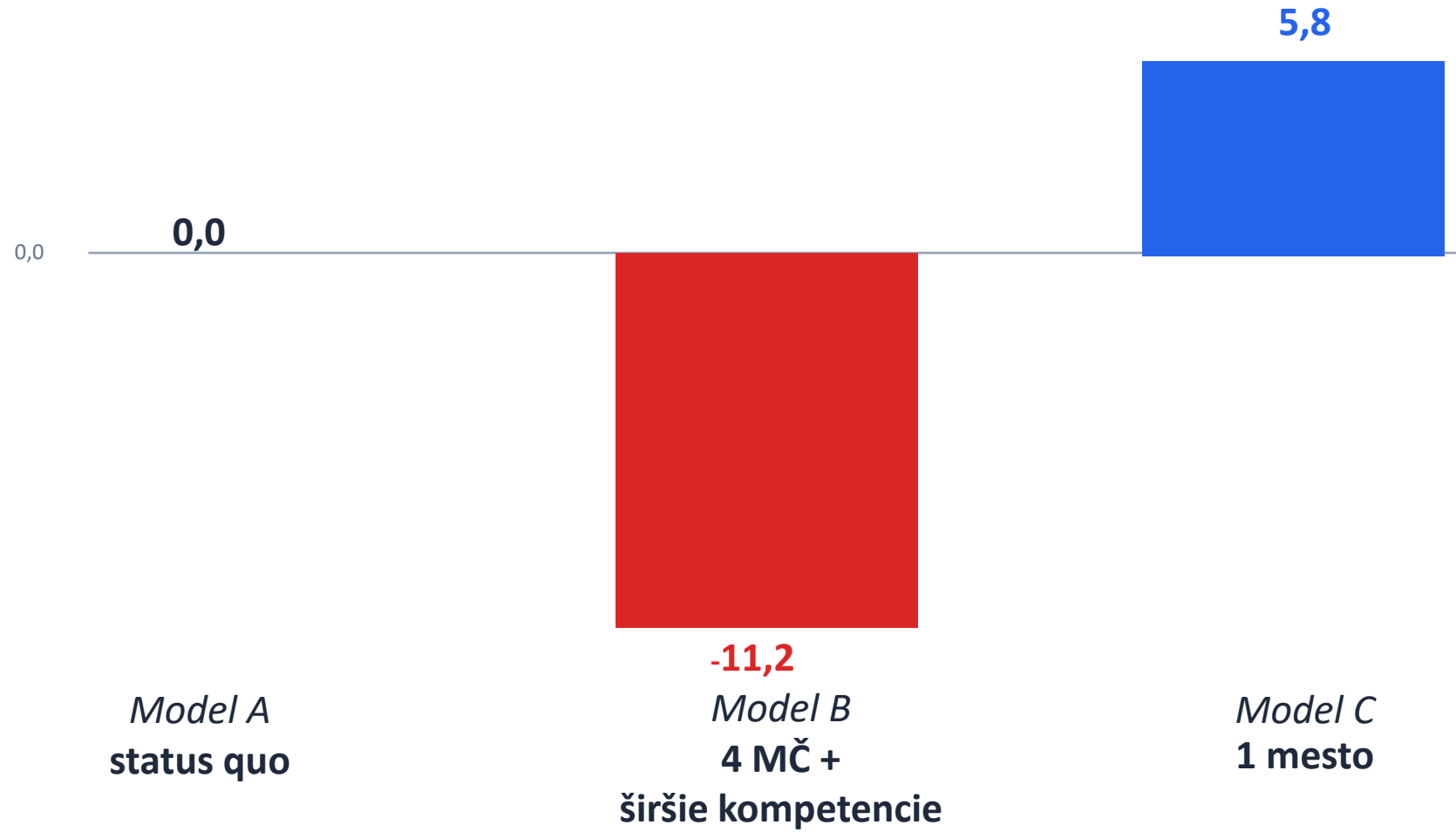
Nulový variant môže priniesť organizačné zlepšenia,
ale bez procesného auditu ich touto metodikou nemožno kvantifikovať.

Efektívnosť mestských častí (2015-2024)

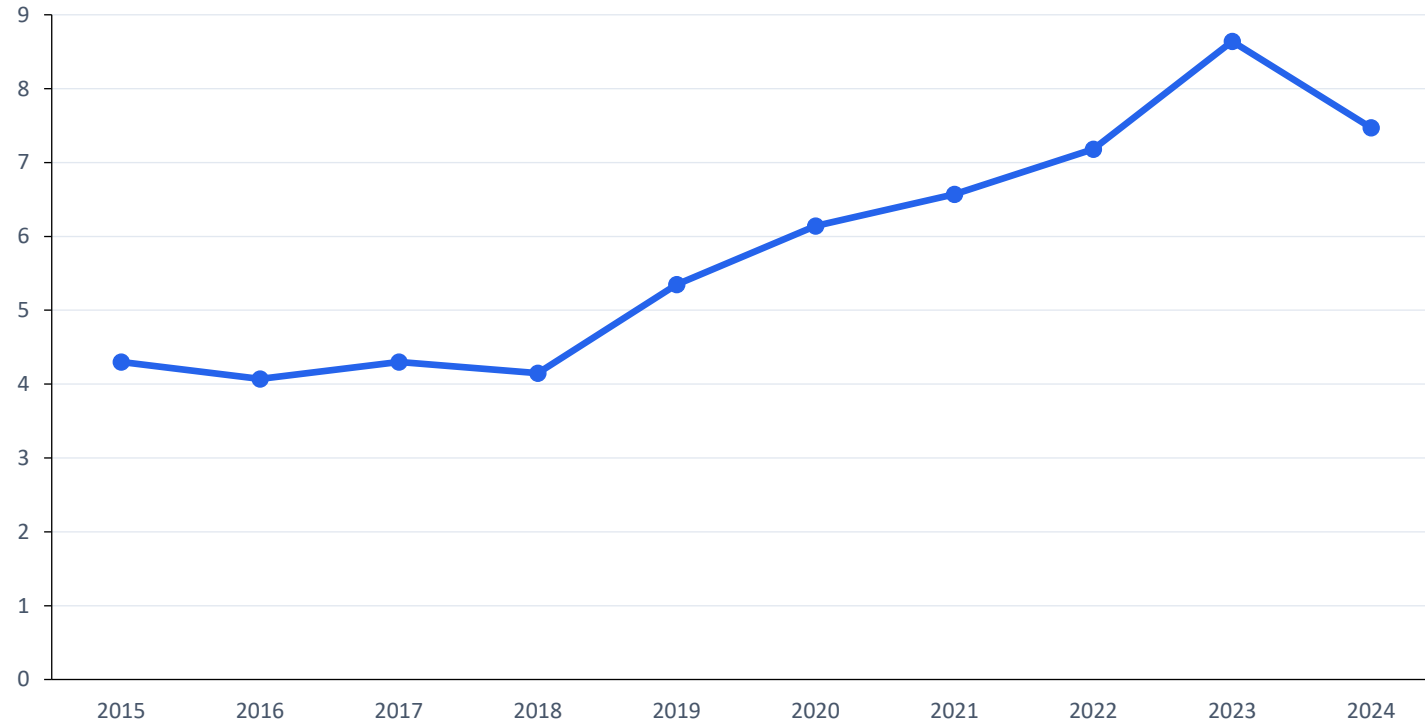
Najväčší finančný efekt prináša jedna správna úroveň

mil. € ročne

Ročné úspory pri jednej úrovni správy (model C) v rokoch 2015-2024

mil. € ročne

58,2 mil. €

súčet úspor za roky 2015–2024

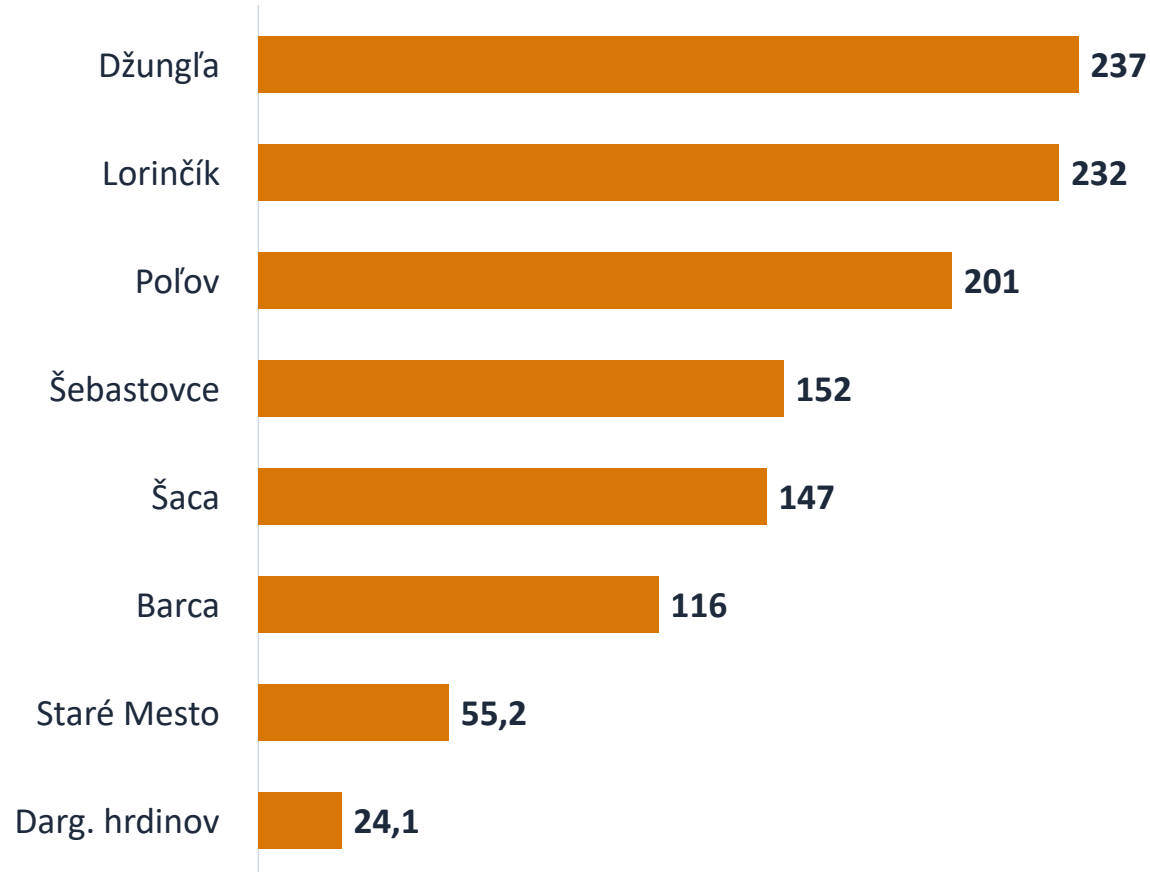
5,82 mil. €

priemerná ročná úspora

Trend ročných úspor naznačuje, že v čase rastú

Prečo je priestor na úspory taký veľký?

COFOG 01.1, € / obyvateľ / rok

Pri malých mestských častiach sa fixné náklady úradu rozpočítavajú na malý počet obyvateľov. Preto môžu byť administratívne náklady na obyvateľa násobne vyššie než pri veľkých častiach.

≈ 10×

Džungľa verus benchmark Dargovských hrdinov

Toto je typický problém výnosov z rozsahu: identita lokality môže byť reálna, ale vlastný úrad je drahý spôsob jej udržiavania.

Vyhodnotenie alternatív: skóre ukazuje dve silné možnosti

súčet bodov zo 6 kritérií; maximum = 30

Model A	úprava dnešného stavu	18	stabilizácia, nie reforma
Model B	4 MČ s rozšírenými kompetenciami	17	slabý kompromis
Model C	jedno mesto	26	najčistejší cieľový model

Záver: jedno mesto, zachovaný miestny hlas

Najväčší finančný efekt prináša jedna správna úroveň: približne 5,8 mil. € ročne

Porovnanie s krajskými mestami ukazuje, že problém nie je samotný magistrát, ale nákladná dvojúrovňová štruktúra.

Miestne potreby môžu byť efektívne zastúpené jestvujúcimi aj novými formami participáciou.

Košice potrebujú byť odolné pre prichádzajúce výzvy (starnutie, suburbanizácia, ...).

**Cieľom reformy nie je rušenie miestnej identity,
ale odstránenie duplicit v riadení a príprava na aktuálne výzvy.**

slido

Join at

slido.com

#samosprava

